

Perceptions of Candidate Classroom Teachers Towards Gifted Students

Enver TÜRKSÖY¹ Rıdvan KARABULUT²

To cite this article:

Türksoy, E. ve Karabulut, R. (2022). Perceptions of candidate classroom teachers towards gifted students. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 1053-1070. doi: 10.30900/kafkasegt.1063064

Research article

Received:25.01.2022

Accepted:17.12.2022

Abstract

In educational life, the diagnosis of giftedness is made in primary school. The nomination process is carried out by classroom teachers. Considering the role of novice classroom teachers, who have just started their teaching career, in the nomination process, it is thought to be important to determine their perceptions of gifted students. The aim of this research is to determine the perceptions of the novice classroom teachers towards gifted students through metaphors. The research was structured using the phenomenological research method, one of the qualitative research methods. The main phenomenon of the research is the “gifted student”. Within the scope of the research, 49 classroom teachers who were appointed as classroom teachers but who were in the candidacy process were interviewed. In the interviews, a metaphor form consisting of three metaphors and a question with explanation was used. The main purpose of including three metaphor expressions in the research is both to determine the consistency of the expressed metaphor and to determine the consistency between metaphors in general. Research data were analyzed using content analysis technique for descriptive explanations for metaphors. In the findings obtained, an inductive method was followed due to the nature of metaphor research. Six sub-categories were obtained around the main theme of gifted students. In the results obtained, it was seen that gifted students were accepted as normal individuals and the importance of education was emphasized. In addition, there are metaphors about precious metals that emphasize the value of students, and there is a significant expression for the sensitivity that should be shown in the processing of these metals.

Keywords: Candidate classroom teacher, gifted student, phenomenology.

¹ Corresponding Author, Asst. Prof, enverturksoy@gmail.com, Kırşehir Ahi Evran University, Faculty of Health Sciences.

² Associate Professor Doctor, Kayseri University, Faculty of Health Sciences.

Aday Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algısı

Enver TÜRKSOY¹ Rıdvan KARABULUT²

Atıf:

Türksoy, E. ve Karabulut, R. (2022). Perceptions of candidate classroom teachers towards gifted students. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 1053-1070. doi: 10.30900/kafkasegt. 1063064

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi:25.01.2022

Kabul Tarihi:17.12.2022

Öz

Eğitim hayatında üstün yetenek tanısı ilkökulda konulmaktadır. Aday gösterme süreci sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Öğretmenlik hayatına yeni başlayan aday sınıf öğretmenlerin aday gösterme sürecindeki rolü dikkate alındığında üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik araştırma yöntemi kullanarak yapılandırılmıştır. Araştırmada *Üstün yetenekli öğrenci* fenomen olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında sınıf öğretmeni olarak ataması yapılmış fakat adaylık sürecinde olan 49 sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür. Yapılan görüşmelerde üç metafor ve açıklamasını içeren sorudan oluşan metafor formu kullanılmıştır. Araştırmada üç metafor ifadesine yer verilmesinin temel amacı hem ifade edilen metaforun kendi içinde tutarlılığın belirlenmesi hem de genel olarak metaforlar arası tutarlılığın tespitidir. Araştırma verileri metaforlar için betimsel açıklamalar için içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgularda metafor araştırması doğası gereği tümevarımcı bir yöntem izlenmiştir. Üstün yetenekli öğrenci ana teması etrafında altı alt kategori elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda üstün yetenekli öğrencilerin normal bir birey olarak kabullenilmesi yanı sıra eğitiminin önemine vurgu yapıldığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin değerliliğini vurgulayan kıymetli madenler ile ilgili metaforların olması bu madenlerin işlenmesinde gösterilmesi gereken hassasiyete yönelik önemli ölçüde ifade yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Aday sınıf öğretmeni, fenomenoloji, üstün yetenekli

¹ Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, enverturksoy@gmail.com, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

² Yazar, Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Giriş

Geçmişten günümüze zekâ ve yetenek kavramları üzerine birçok tanım yapılmıştır. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde zekâ; insanın düşünme, gerçekleri algılama, akıl yürütme, yargılama ve sonuca varma yeteneklerinin tamamı iken yetenek bireyin herhangi bir şeyi yapabilme ya da anlama durumudur (www.sozluk.gov.tr). Zekâ bireydeki zihin sisteminin ve beynin birbiriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan birden fazla yönü olan olgu (Ataman, 2012); yetenek, kişinin herhangi bir konuda potansiyel olarak iyi yapabileceği becerileri ifade eder (Altınöz, 2009).

Alışlagelmiş anlayışta üstün yetenek/zekâ; standardize edilmiş testlerin sonucunda belli bir zekâ puanının (130 ve üzeri IQ) üstü kabul edilmiştir (Çitil ve Ataman, 2018). Nitekim ülkemizde üstün zekâlılarla ilgili ilk tanım 1974 yılında özel eğitime muhtaç çocuklar yönetmeliğinde yer almıştır. Bu tanıma göre IQ' sü 130 ve üzeri olan üstün zekâlı, 120 ve üstü olanlar ise üstün yetenekli olarak kabul edilmiştir (MEB, 1974). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine göre; *“zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireydir.”* (ÖEHY, 2006).

Üstün yetenekli bireylerle ilgili son tanım 2019 yılında güncellenmiştir. Bu tanıma göre; özel yetenekli birey yaşlarına göre daha hızlı öğrenen, özel akademik yeteneğe sahip olan, sanat, yaratıcılık ve liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, soyut fikirleri anlayabilen özerk hareket etmeyi seven ve akranlarına nazaran yüksek seviyede performans gösteren bireydir (MEB, 2019). Detaylı bir tanım olarak bakıldığında özel ve üstün yeteneklilik; bireyin kalıtsal özelliklerle var olan ve dış uyarıcılarla gelişen fiziksel gelişim ve büyüme, motor gelişimi, algı- dikkat kontrolü, sentez, analiz, problem çözme gibi zihinsel gelişim, alıcı ve ifade edici dil becerilerinde ilerleme gibi dil gelişim, duygusal, sosyal ve estetik gelişim alanlarından birinde ya da birkaçında veya tümünde farklı ölçme araçları ve gözlemle alanındaki uzmanlar tarafından ölçülebilir ve gözlenebilir, akranlarından ileride olması durumudur (Baykoç Dönmez, 2009). Yeryüzü kaynaklarımız hatta topluma bir armağan olarak nitelendirilen üstün yetenekli/ zekâlı çocukların (ÜYÇ) doğru tanılanmaları eğitimle potansiyellerinin desteklenmesini önünü açar (Tanık Önal, 2019).

ÜYÇ Özellikleri

ÜYÇ ihtiyaçları ve özellikleri yönünden akranlarından farklılık gösterirler (Bekiroğlu ve Levent, 2013). Bu bakımdan üstün yetenekli bireylerin özellikleri; Bilişsel gelişim, Sosyal duygusal gelişim, kişilik gelişimi ve fiziksel gelişim başlıkları altında incelenmiştir. ÜYÇ bilişsel özellikleri dikkate alındığında bu çocuklarda uyarıcılara karşı aşırı duyarlılık söz konusudur. Bununla beraber dikkatli ve detaylı gözlem yeteneği, sorgulayıcı ve meraklı bir tutum, yüksek hayal gücü (Baykoç Dönmez, 2009), hızlı ve kolay öğrenme (Çitil ve Ataman, 2018), öğrenmek için sürekli arayış ve geniş kelime dağarcığı söz konusudur. Son olarak kuvvetli bir belleğe sahip oldukları için kolay ezberler zor unuturlar (Çağlar, 2019).

ÜYÇ sosyal duygusal özellikleri Baykoç Dönmez, (2009) tarafından, adaletsizlik karşısında fazla tahammülsüzlük ve aşırı tepki gösterme, başarılarından zevk alma, İş birliği kurma becerisi yüksek ve organizasyon yeteneği ileride olma, diğer bireylerle kolaylıkla iletişim kurma, Kendinden büyük bireylerle arkadaşlık ve başkalarının yaşamına karşı duyarlılık (Çağlar, 2019) sosyal duygusal gelişim özellikleri arasındadır. Kişilik özellikleri, liderlik, meraklılık, kendine has olmak, üretkenlik, otoriterlik, kibar olma (Çağlar, 2019), mükemmeliyetçilik (Çitil ve Ataman, 2018), kitaplara ve okumaya karşı düşkünlük (Baykoç Dönmez, 2009), öz güvenli ve bağımsızlık, kararlılık ve sabır (Çağlar, 2019) şeklinde ifade edilebilir.

Son olarak çocukların fiziksel özellikleri, güzel veya yakışıklı bir fiziki yapıda olma (Ataman, 2004; Çağlar, 2004; Enç, 2005), Denge gerektiren işlerde yüksek başarı oranı (Davaslıgil, 2004). akranlarıyla kıyaslandıklarında daha ileri gelişim özellikleri, erken yürüme ve konuşma, (Çağlar, 2019) şeklinde sınırlanabilir.

ÜYÇ Tanılama Süreci

Akranlarından farklı özelliklere sahip bu bireylerin tanımlaması büyük önem arz etmektedir. Tanımlamanın iki amacı vardır. Bireyin özelliklerine uygun eğitim vererek bireyin yararına olması ve bireyle beraber toplumun yararını sağlama (Sak, 2012). Ancak tanılama yaparken dikkat edilmesi gereken ilkeler vardır. Bunlar Sak (2012)' a göre; yararlılık, eşitlik, kapsamlılık, erken tanı, uygun araç kullanımı, süreklilik ve ortak karardır.

Ülkemizde ÜYÇ Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) kapsamında değerlendirilmektedir. Tanılama uygulaması BİLSEM Yönergesinde (MEB, 2007) belirtilen esaslara göre sürdürülmektedir. Bu esaslar:

- Başvuru Aşaması
- Aday Gösterme Aşaması
- Ön Değerlendirme
- Test Etme Aşaması
- Karar verme Aşaması başlıkları altında toplanabilir.

ÜYÇ tanımlamasın da değerlendirme ölçekleri, grup zekâ testleri, yaratıcılık testi, grup başarı testi ve bireysel zekâ testleri kullanılabilir (Tanık Önal, 2019). Ülkemizde bir kurumda eğitim gören bireylerin tanımlamasında il ve ilçelerde bulunan RAM (Rehberlik Araştırma Merkezi) tarafından uygulanan zekâ testi ve genel yetenek alanındaki değerlendirmelere yer verilir. Zekâ testi olarak çoğunlukla WISC-R, yetenek testi olarak Kaufman Brief-2 kullanılmaktadır (Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü, 2016). Grup tarama ve bireysel incelemeden sonra tanı alan ve BİLSEM e kayıt yaptırmaya hak kazanan birey sırasıyla; uyum, destek eğitimi, bireysel yeteneklerini fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme ve proje üretimi ve yönetimi eğitim programlarını almaktadır. İlkokuldan liseye kadar devam etmektedir (MEB, 2019).

ÜYÇ değerlendirilmesinde 0-18 yaş dönemine yönelik lisans eğitimi almış uzman çocuk gelişimcilerin görevleri arasında aile kayıtları ve bilgileri, öğretmen gözlem ve bilgilerinin, arkadaş bilgilerinin alınması ve bireysel çalışmalar ile gözlemlerle beraber ölçekler, standardize edilmiş testler ve performans testleri ve davranış ölçekleri doğrultusunda tanılamada desteklenmesi için yer almalıdır (Baykoç ve Dönmez, 2009).

ÜYÇ Çocukların Sınıflandırması

Dünyada ve ülkemizde üstün yeteneklilerin genel nüfus içindeki oranları %2 olarak tahmin edilmektedir. Üstün yetenekli/zekâlı çocuklar farklı zamanda farklı kişilerce sınıflandırılmıştır. Aşağıdaki Tablo 1 ve Tablo 2 bu sınıflandırmalardan bazılarıdır.

Tablo 1.

Üstün Yetenekliler Sınıflandırması

Sınıflandırma	IQ Puanı	Yaygınlık
Hafif Düzeyde Üstün Yetenekliler	115-129	1:40
Normal Düzeyde Üstün Yetenekliler	130-144	1:40-1:1000
Çok Üstün Yetenekliler	145-159	1:1000-1:10000
Olağanüstü Düzeyde Üstün Yetenekliler	160-179	1:10000- 1:1milyon
Dahi Seviyesinde Üstün Yetenekliler	180 ve üzeri	1:1 milyondan daha az

*(Gross, 2000)

Tablo 1 incelendiğinde üstün yetenekli bireyler beş kategoride değerlendirilmektedir. Bu tasnifte 40 bireyde bir olan hafif düzey üstün yetenekli bireylerin IQ puan aralığının 115-129 arasında olduğu ve oransal olarak en çok karşılaşılan üstün yetenekli birey tipi olduğu görülmektedir. buna karşın tasnifte 1000.000 bireyden daha az karşılaşılan ve IQ puanı 180 üzeri olan dahi seviyesinde üstün yeteneklilerin ise en az oranda karşılaşılan bireyler olduğu görülmektedir. yukarıda yer alan Tablo 1 üstün yetenekli bireylerin sınıflandırmasına yöneliktir. Aşağıda yer alan Tablo 2 Standfort- Binet zekâ bölümüne göre sınıflandırmayı içermektedir.

Tablo 2.
Standfort- Binet Zekâ Bölümüne Göre Sınıflandırma

	IQ puan aralıkları	
Normalin altı zekâ puan aralığı	<70	Zihinsel Yetersizlik
	70-80	Tutuk Zekâ
	80-90	Tutuk Normal Zekâ
Normal zekâ puan aralığı	90-110	Normal Zekâ
	110-120	Üstün Zekâ
Normal üstü zekâ puan aralığı	120-140 Z.B.	Çok Üstün Zekâ
	>140	Deha ve Deha Çevresinde Olanlar

Tablo 2’de yer alan Standfort- Binet zekâ bölümü sınıflandırmasına göre bütün bireyler üç ana kategoride sınıflandırılmıştır. Sınıflamada normal zekâ ya sahip bireyler 90-100 Iq puan aralığındadır. Üstün yetenekli bireyler ise üstün zekâ, çok üstün zekâ ile deha ve deha çevresinde olanlar şeklinde üç alt grupta toplanmıştır. Bu sınıflamada 110-120 IQ puan aralığında olan bireyler üstün zekalı, 120-140 çok üstün zekalı ve 140 üzeri bireyler ise Deha olarak nitelendirilmektedir.

ÜYÇ Çocukların Eğitimi

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün Ek-1: Üstün yetenekli bireyler strateji ve uygulama planında (2013) “Temel amacın, Türkiye’nin üstün yetenekli bireylerin eğitim ve istidam edilmesi konusunda önde gelen ülkeler arasında olmasıdır. Bu amaç doğrultusunda üstün yetenekli bireylere yönelik eğitim felsefesinin yenilenmesi, bu konuda topluma yenilikçi bir anlayış geliştirmede yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Ayrıca yürütülen çalışmaların hayat boyu öğrenme ve rehberlik ilkesi temelinde sürdürülmesi planlanmaktadır. Son olarak uygulama planında bireyler arası fırsat eşitliğinin sağlanması ve uygulamaların sürekliliği vurgulanmaktadır..

Eğitim Modelleri

Okulöncesi Döneminde ÜYÇ Eğitimi

Bireyler yetenekli olduğu alanlarda “Aile Eğitim Programları” ile BİLSEM ve RAM ile işbirliği içerisinde sunulacak hizmetler ile çocuğun yetenekleri desteklenir. Bu dönemde ki bireyler zekâ testlerinden çok gelişim testleri ile tanılanmalıdır. Testler sonucunda bireylere zayıf ve güçlü yönlerine yönelik eğitim verilmelidir.

İlkokul Döneminde ÜYÇ Eğitimi

Bu dönemdeki bireyler akranlarından ayrılmaması kendi okullarında hafta sonu ve içi yeteneklerine yönelik destek eğitimleri almaları ve bu çocuklara yönelik “Üstün Seçki Dosyası” hazırlanması gerekmektedir. Bu bireyler destek eğitim odalarında, türdeş yetenek, hafta sonu programları ve kaynaştırma eğitiminde BİLSEM’lerde eğitimler yürütülmektedir. Üstün yetenekli bireyler gelişim alanları bütünsel olarak değerlendirilmektedir.

Ortaokul Döneminde ÜYÇ Eğitimi

İlkokul dönemindeki bireylere verilen fırsatlar dışında bu dönemdeki bireylere Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Üniversiteler ve Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri gibi birimlerle de desteklenebilir.

Lise Döneminde ÜYÇ Eğitimi

Ortaokul dönemindeki bireylere verilen fırsatlar dışında bu dönemdeki bireylere erken yaşta liseyi bitirme ve üniversitelerden ders alma konusunda destek verilebilir. Son olarak günümüzde ÜYÇ eğitim aldığı merkezler; liseler boyutunda, fen liseleri, güzel sanatlar liseleri, TEVİTOL, ilkokul boyutunda; Beyazıt Ford Otosan, merkez olarak ise; ÜYEP ve Üstün Yetenekliler Eğitim ve Araştırma Merkezi bu alanda hizmet veren kurumlardır (Şimşek, 2014).

ÜYÇ tespit süreci MEB tarafından resmi olarak ilkokul düzeyinde 2. Sınıftan itibaren başlamaktadır. Bu açıdan sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri fark edebilecek yeterlilikte

olması gerektiği düşünülmektedir. Yapılan alan yazın taramasında metafor araştırmalarının bireylerin algılarını belirleme konusunda yaygın olarak kullanılan bir yöntem olduğu görülmüştür. Özellikle öğretmen adaylarına yönelik (Çapan, 2010; Duran ve Dağlıoğlu, 2017) ve hala hazırda öğretmenlik yapan çeşitli branşlardaki öğretmenlere odaklanıldığı görülmektedir (Akar ve Akar, 2012; Akgül, 2021; Altıntaş ve Özdemir, 2013; Kıldan, 2011; Ateş, 2018; Bildiren, 2018; Tanık ve Büyük, 2021). Alan yazında görüldüğü gibi öğretmenler çocukların hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

Aday öğretmen MEB kadrolarına yeni atanan öğretmenleri ifade etmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin tespiti ve verilecek eğitim açısından aday öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik metaforik algıları ve sahip oldukları ilgi düzeyi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu araştırma öğretmenlik sürecine yeni başlayan aday öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda üstün yetenek tanısı konulmasında zorunlu eğitim sürecinin ilk elemanı olan sınıf öğretmenlerinin tutum ve algılarının belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Yapılan alan yazın taramasında araştırmaların okulöncesi (Erdoğan ve Güçyeter, 2017; Duran ve Dadioğlu, 2017; Gözüm, 2020) ve hala hazırda öğretmenlik yapmakta olan öğretmenlere (Akkanat, Kutlu Abu ve Gökdere, 2018; Bulut, 2018; Ekici, Sümer, Bozan ve Çete, 2018; Karsak ve Gider, 2019) yönelik farklı temalarda metafor çalışmaları yapıldığı görülmüştür. Yapılan en güncel araştırmanın Akgül (2021) tarafından ilköğretim düzeyini kapsayan araştırması olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda belirtilen araştırmadan farklı olarak bu araştırma aday sınıf öğretmenlerine ve Türkiye'nin farklı şehirlerinde görev yapan aday öğretmenlere odaklanması alan yazına katkı sunabilir. Bu araştırmanın zorunlu eğitim süreci başlangıcındaki öğretmenlerin algılarının belirlenmesi ve öğretmenlik mesleğine yeni başlayan öğretmenlerin üstün yetenekli bireyleri nasıl algıladıklarının tespiti yönüyle alan yazındaki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Yukarıda belirtilen araştırma amacı doğrultusunda “aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrenci algısı nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu ana soru kapsamında aşağıda yer alan alt sorulara cevap aranmıştır.

1. Aday sınıf öğretmenlerinin “üstün yetenekli öğrenci” kavramını hangi metaforlarla açıklamaktadır?
2. Aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algıları hangi kategorilerde toplanmaktadır?

Yöntem

Bu çalışma aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri nasıl algıladıklarının belirlenmesine odaklanması ve bunu metaforlarla açıklamaya çalışması yönüyle fenomenoloji yöntemi benimsenmiştir. Fenomenoloji araştırmaları bireylerin yaşantılarını yoluyla olay ya da olgularını içsel süreçlerde nasıl anlamlandırdıklarına odaklanan araştırmalardır. Bu çalışma aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencileri nasıl algıladıklarının belirlenmesine odaklanması ve bunu metaforlarla açıklamaya çalışması yönüyle fenomenoloji yöntemi benimsenmiştir. Fenomenolojik araştırmalar betimleyici ve yorumlayıcı olarak iki felsefi temele dayanmaktadır (Kıral, 2021). Bu araştırma Husserl (2003), tarafından tanımlanan betimleyici fenomenoloji yaklaşımı temel alınmıştır. Yapılan yorumlamalar kavramsal ilişkileri tanımlama niteliğindedir. Bu yönüyle yorumlayıcı bir felsefe benimsenmiştir. Metafor araştırmaları bir kavramı başka bir kavram yoluyla ilişkilendirilerek zihinsel anlamının derinleştirilmesinde kullanılan başka bir ifade ile bireylerin algılarını benzetimler yoluyla ortaya çıkarmaya yarayan bir tekniktir. Metafor soruları iki aşamalı bir yapıya sahiptir. Bu çalışmada aday öğretmenlere sorulan sorular aşağıda yer almaktadır.

1. Üstün yetenekli öğrenci.....benzer çünkü;.....
2. Üstün yetenekli öğrenci fiziksel açıdan benzer çünkü;.....
3. Üstün yetenekli öğrenci sosyal yönden..... benzer çünkü;.....

Bu çalışmada diğer araştırmalardan farklı olarak üç ana metafor sorusu er almaktadır. Böyle bir sürecin yürütülmesinin sebebi aday öğretmenlerden elde edilen görüşlerin kendi içerisinde tutarlılığının tespit edilerek elde edilecek metaforların iç tutarlılığını sağlamaktır.

Katılımcılar

Araştırma katılımcıları alan yazında yer alan mevcut boşluğun doldurulması amacıyla amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi ve kar topu örneklem yöntemi temel alınarak belirlenmiştir. Katılımcı belirleme ölçütü hizmet içi eğitim sürecini tamamlamış ve aday öğretmen statüsünde olmaktır. Burada amaçlanan hizmet içi eğitim süreçleri ve öğretmen olarak görev yaparak lisans öğrencisinden farklı olarak öğretmenlik yaşantısı edinmiş olmalarıdır. Kar topu örneklem yöntemi ise ilk ataması gerçekleşen aday öğretmenlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Katılımcılara mail yoluyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü aday öğretmenlere Google formlar kullanarak oluşturulmuş yukarıda belirtilen üç soru ve bir gerekçe içeren form gönderilmiştir. Bu kapsamda araştırmaya 49 aday sınıf öğretmeni katılmıştır.

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Aday Öğretmenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

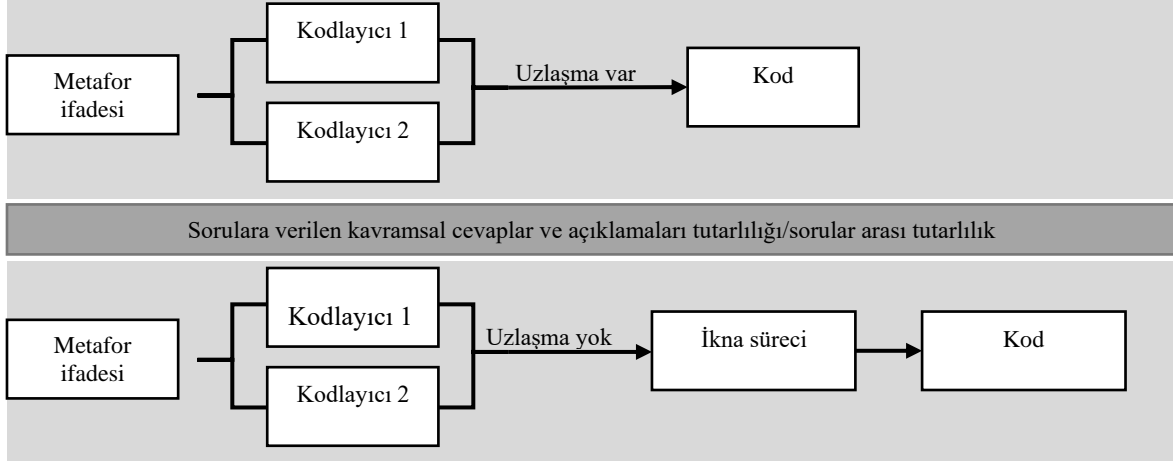
		Yaş dağılımı								
		23	24	25	26	27	28	29	31	Toplam
Cinsiyet	Erkek	0	1	2	4	3	3	1	1	15
	Kadın	4	10	6	4	4	3	2	1	34
	Toplam	5	11	8	8	7	6	2	2	49

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan 49 öğretmenin 15'i erkek 34'ü kadındır. Katılımcıların yaşları 23 ile 31 arasında değişmektedir. Katılımcı yaş dağılımı ranjının yüksek olma nedeni bazı aday öğretmenlerin kamu personeli seçme sınavı (KPSS) yerleşme puanını geç elde etmeleridir.

Veri Toplama ve Veri Analizi

Araştırma verileri 2021-2022 eğitim öğretim yılı kasım ve aralık ayları arasında toplanmıştır. Araştırma verileri toplama aracı katılımcıların demografik özellikleri ve ana sorular olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Veri toplama aracı geliştirme sürecinde öncelikli olarak alan yazın taraması gerçekleştirilmiş ve elde edilen bulgular kapsamında yöntem ana başlığı altında belirlenen iki aşamalı metafor soruları elde edilmiştir. Türkçe dil uzmanı ve üstün yetenek alanında çalışan iki uzman görüşü alınarak oluşturulan metaforların araştırma açısından uygunluğu kontrol edilmiştir. Hazırlanan form çevrim içi form şeklinde araştırmaya katılmada gönüllü katılımcılara mail yoluyla gönderilip doldurmaları istenmiştir.

Veri analiz süreci metafor araştırmalarının yorumsal niteliği dikkate alınarak içerik analizi tekniği benimsenmiştir. Ayrıca araştırmanın tümevarımsal yapısı gereği kodlardan temalara ulaşılmıştır. Temaların oluşturulmasında yorumlayıcı felsefe temel alınmıştır. Veri analiz sürecinde araştırmanın doğrulayıcı yapısı gereği kodlama süreci araştırmacılar tarafından eş zamanlı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Kodlama süreci aşağıda yer alan görsele göre gerçekleştirilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Verileri Kodlama Süreci

Öğretmen görüşleri kodlanırken üç alternatif durum oluşmaktadır. Birinci durum öğretmenler tarafından belirtilen kavram ve bu kavramın tutarlı olması durumudur. Örneğin “yıldız” metaforu kullanan bir aday öğretmenin bu metaforu “gökyüzünde ışık saçan ve yalnız” ifadesini kullanması oluşturulan metaforun tutarlı olduğunu göstermektedir. Diğer metafor soruları açısından da benzer kurgu söz konusudur. Sorulan üç soru ile ilgili olarak sorular arası tutarlılık kontrolleri yapılmıştır. Verilen örnekle benzer analiz sürecinde araştırmacıların uyum durumunda kod doğrudan yazılmıştır.

İkinci durumda örneğin “okyanus” metaforu kullanan bir aday öğretmenin bu metaforu “başkalarının sorunlarına karşı hassas olması” ifadesini kullanması oluşturulan metaforun tutarsızlığını göstermektedir. Bu durumda oluşan anlamsal kargaşa araştırmacılar tarafından ortak görüşle kod olarak ele alınmamıştır.

Üçüncü durumda bir metafor verisi “bilim” ve bu kavramın açıklaması “yerinde duramaz” ifadesi ile ilişkilendirilmiştir. Bu durumda araştırmacılar tarafından metaforun tutarlılığı konusunda çelişki ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar oluşan metaforun bilimin ilerlemeci yapısı ile açıklanmaya çalışıldığı konusunda bir uzlaşma sağlamışlardır. Bu uzlaşma diğer sorulara verilen cevaplarla ilişkilendirilerek elde edilmiştir.

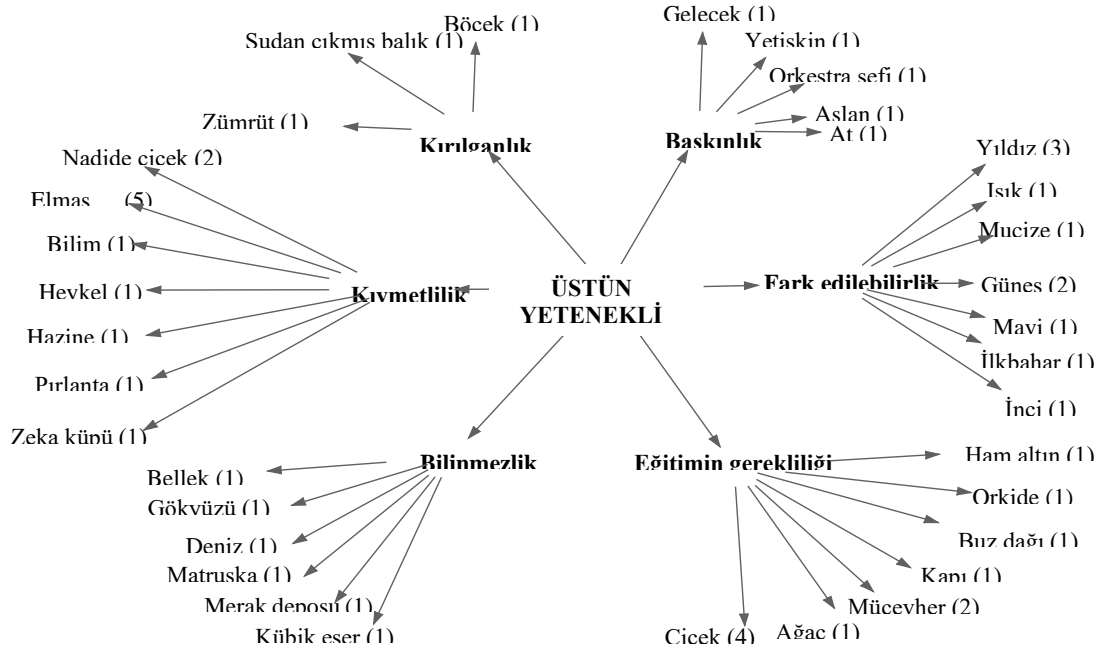
Araştırma verileri analizinde MAXQDA nitel veri derleme programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılımcıları görüşme sırası baz alınarak kodlanmıştır. Örneğin araştırmaya katılan 14. Aday öğretmen “AÖ14” olarak kodlanmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmadan araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu, 19.01.2022 tarih ve 2022/01/03 sayılı belge ile alınmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen kodlar üstün yetenekli öğrenci teması altında toplanmıştır. Kodlar gruplandırılarak, kategoriler oluşturulmuş kategoriler ise üstün yetenekli ana teması etrafında toplanmıştır. Kategoriler sırasıyla öğrencilerin duygusal olarak kırılabilirliğini ifade eden “kırılabilirlik”, kategorisi üç kod içermektedir. Öğrencilerin yönetici niteliklerine vurgu yapan ifadeler beş kod içeren “baskınlık” kategorisi altında toplanmıştır. Diğer bireylere kıyasla kolaylıkla kendini göstermeleri açısından yedi kod içeren “farkedilebilirlik” kategorisi oluşturulmuştur. Benzer şekilde ülke ve toplu için önem içeren ifadelerin yer aldığı yedi kod içeren “kıymetlilik” kategorisi oluşturulmuştur.

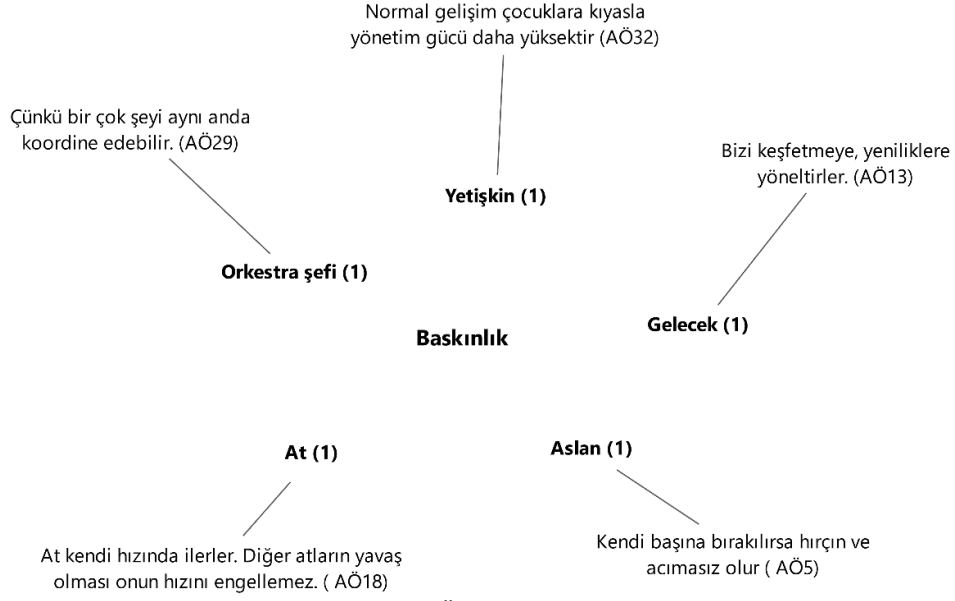
Şekil 2. Araştırma Kod ve Temaları

Bu öğrencilerin kapasitelerinin sınırlarının bilinmediği yöndeki ifadeler yedi kod içeren “bilinmezlik” kategorisi altında toplanmıştır. Son olarak öğrencilere eğitim vermenin gerekliliğini vurgulayan ve yedi kod içeren “eğitimin gerekliliği” kategorisi oluşturulmuştur. Araştırmanın genel yapısı ve kodları içeren Şekil 2’de oklara yer verilmiş elde edilen kategoriler için ise ok kullanılmamış kod ile ilişkili aday öğretmen ifadeleri verilmiştir. Bu yapı ile bütüncül ve net bir şekilde aday öğretmenlerin algılarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında üstün yetenekli öğrenci ana temasına yönelik elde edilen kod ve kategorileri içeren Şekil 2’de yer almaktadır.

Araştırma verilerine yönelik yapılan analizde, verilerin altı kategoride toplandığı görülmektedir. parantez içerisinde yer alan ifadeler kodların sıklığını göstermektedir. Toplam 36 kod altında 48 kod sıklığı elde edilmiştir. Kırılabilirlik ve baskınlık boyutları dışında diğer kategorilerde yedişer kod bulunmaktadır. Kırılabilirlik kategorisi öğrencilerin duygusal yapısına vurgu yapan baskınlık kategorisi ise liderlik becerilerine vurgu yapan iki kategoridir. Fark edilebilirlik kategorisinde yıldız ve ışık gibi metaforlar kullanılmıştır. Kıymetlilik vurgu ise değerli madenler etrafında şekillenmiştir. Bilinmezlik kategorisi ise eğitimin gerekliliği kategorisine vurgu yapar bir şekilde karmaşık yapıyı ifade etmektedir. Elde edilen kategoriler aşağıda ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Her kategoriye yönelik aday öğretmen yorumları öğretmen kod adı ile verilmiştir.

Baskınlık Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Bu kategori altında elde edilen kod ve aday öğretmen ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

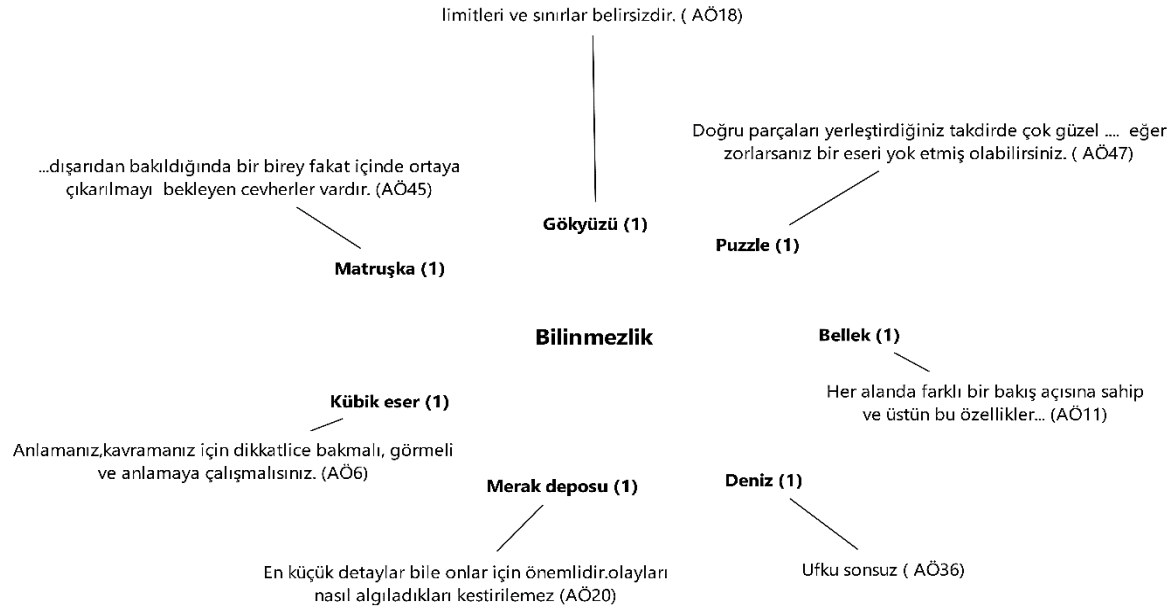

Şekil 3. Baskınlık Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Elde edilen bulgularda her kod sıklık açısından bir tekrar yaptığı görülmektedir. AÖ18 tarafından belirtilen “at” metaforu devamında yapılan açıklamada “At kendi hızında ilerler. Diğer atların yavaş olması onun hızını engellemez.” İfadesi kullanılmıştır. Burada bu öğrencilerin bağımsızlık vurgu olduğu düşünülse de öğretmen tarafından belirtilen diğer metaforlarda “panda” ve “kurt” metaforları kullanılmıştır. Diğer iki metafor ile bütünleşik değerlendirildiğinde öğretmen tarafından diğer insanlardan daha baskın bir karakteri olduğu anlaşılmaktadır. Benzer durum “gelecek” metaforunda da bulunmaktadır. Bu kavram ile insanları yönlendirme gücü yani baskın karakter vurgusu yapılmaktadır.

Bilinmezlik Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Bilinmezlik kategorisi altında toplam yedi kod elde edilmiştir. Elde edilen kod ve kodlara yönelik aday öğretmen ifadeleri aşağıda yer alan Şekil 4’te sunulmuştur.

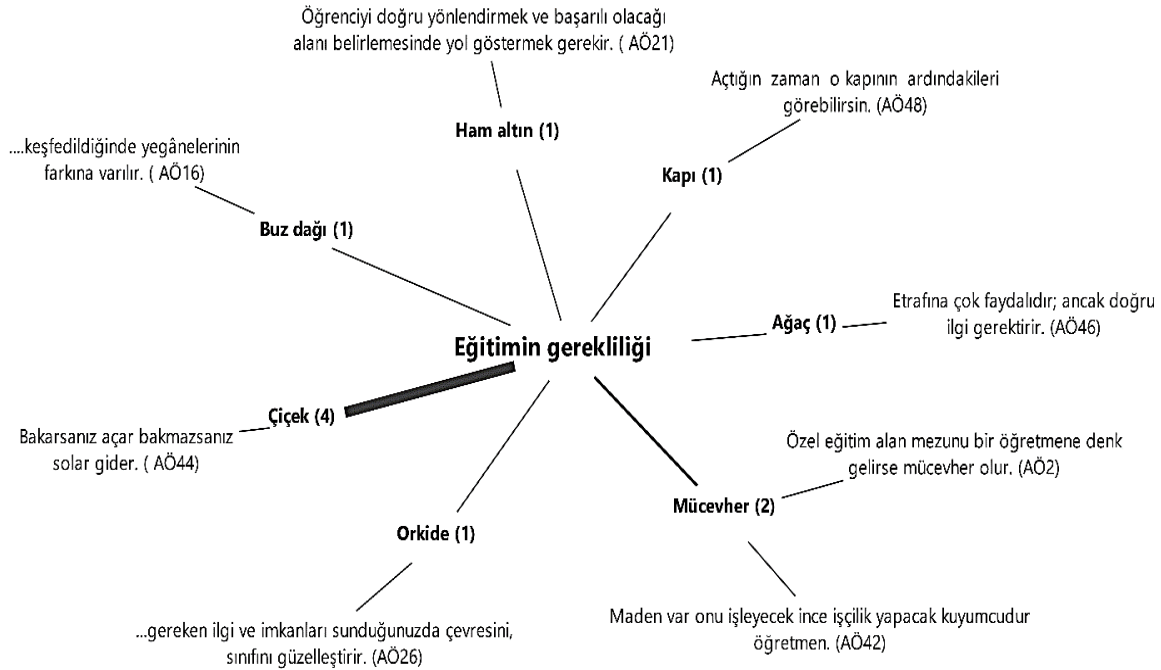

Şekil 4. Bilinmezlik Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Şekil 4. İncelendiğinde kodların bir tekrar yaptığı görülmektedir. Üstün yetenekli öğrenciler aday öğretmenler tarafından limitlerinin belirsizliği (AÖ18, AÖ6) bakış açılarının farklılığı kaynaklı tam olarak anlaşamadığı (AÖ11), ve bu bağlamda anlama bilmek için özen gerektiği (AÖ1, AÖ47) konusunda vurgu vardır.

Eğitimin Gerekliliği Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Eğitimin gerekliği kategorisi altında toplam yedi kod 11 sıklık elde edilmiştir. Elde edilen kod ve kodlara yönelik aday öğretmen ifadeleri aşağıda yer alan Şekil 4’te sunulmuştur.

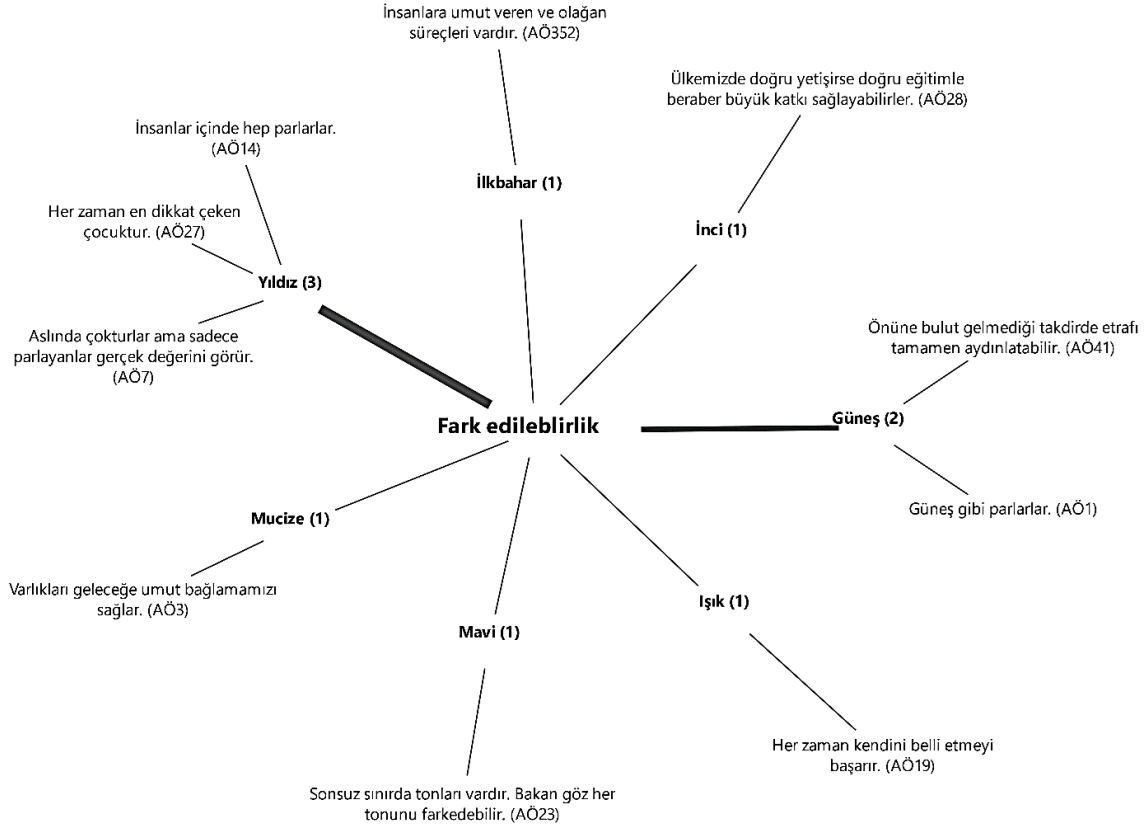

Şekil 5. Eğitimin Gerekliliği Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Şekil 5 incelendiğinde bu boyutta toplam yedi kod ve 11 sıklık elde edilmiştir. Üstün yetenekli öğrenciler en çok “çiçek” metaforu ile tanımlanmıştır. Oluşturulan metaforlar “işleme” ve “yetiştirme” kavramlarını merkeze aldığı görülmektedir. Bu boyutta eğitim vurgusu göze çarpmaktadır. Bilinmezlik boyutunda tam olarak sınırlarının bilinmemesi ifade edilirken bu kategoride eğitim ile sağlanacak fayda üzerinde durulmaktadır. Çiçek ve maden metaforlarında işleminin ya da yetiştirilmesinin önemine vurgu yapılmaktadır. AÖ44 “bakarsanız açar bakmazsanız solar gider” ifadesi ile gösterilecek ilginin önemini vurgulamaktadır.

Fark Edilebilirlik Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Fark edilebilirlik kategorisi altında toplam yedi kod 10 sıklık elde edilmiştir. Elde edilen kod ve kodlara yönelik ifadeler aşağıda yer alan Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Fark Edilebilirlik Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Şekil 6 incelendiğinde fark edilebilirlik kategorisinde metaforlar “ışık” olgusuna odaklandığı görülmektedir. Yıldız, güneş ve ışık metaforları “aydınlık” olma üzerine vurgu yapmaktadır. AÖ27 tarafından yapılan metaforda “her zaman dikkati çeken çocuktur” ifadesi ile fark edilebilirlik vurgu yapılmaktadır.

Kırılğanlık Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

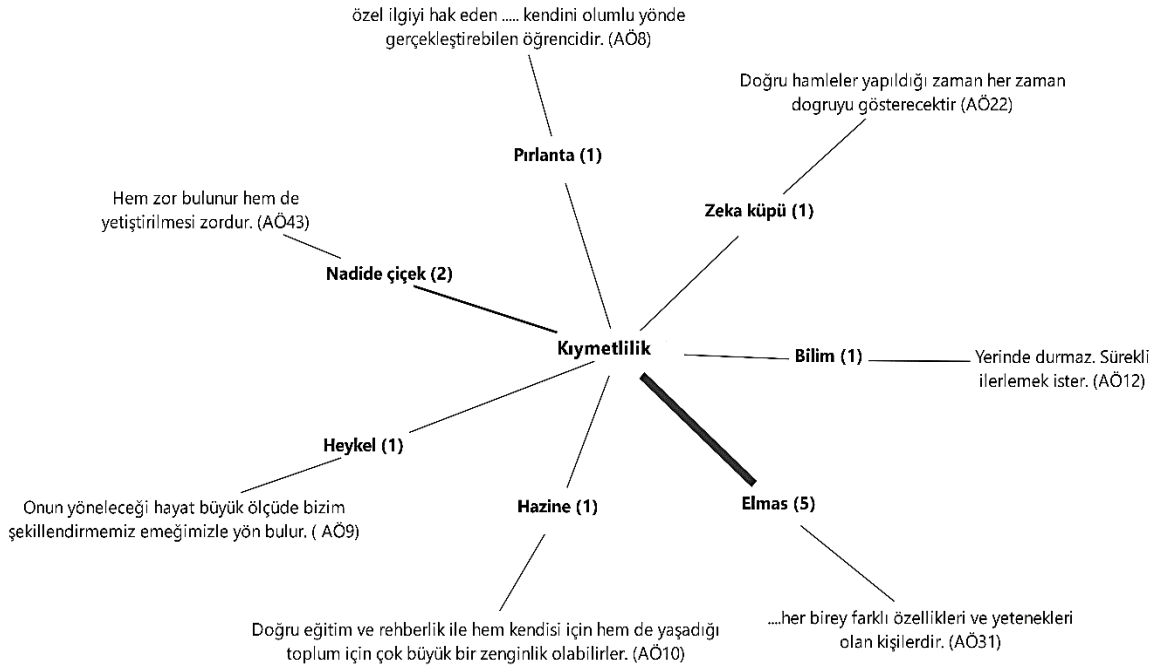
Kırılğanlık kategorisi altında toplam üç kod üç sıklık elde edilmiştir. Elde edilen kod ve kodlara yönelik ifadeler aşağıda yer alan Şekil 7’de sunulmuştur.

Şekil 7. Kırılğanlık Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Şekil 7 incelendiğinde böcek olgusu dikkat çekmektedir. AÖ49 “ne kıymeti bilinir ne varlığı göz doldurur ifadesi ile olumsuz bir farkındalık durumunu ifade etmektedir. Devam eden kısımda rahatsız edici olma durumu görülmektedir. Buna karşın aday öğretmen tarafından ifade edilen diğer metaforlarda “limon” ve “lambader” kavramları kullanılmıştır verilen örneklerde yanlış anlaşılmanın bu öğrencileri zorladığı ve lambader gibi köşeye çekilmek zorunda kaldığı vurgulanmaktadır. Benzer durum AÖ17 ve AÖ15 içinde geçerlidir.

Kıymetlilik Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Şekil 8. Kıymetlilik Kategorisi Bulgular ve Aday Öğretmen Yorumları

Şekil 8’de yer alan analogiler diğer kategorilerle benzerlik göstermektedir. Özellikle kıymetli maden ve çiçek benzetmeleri diğer bölümlerde de dikkat çekmektedir. Burada farklılık metafora verilen cevaplardan kaynaklanmaktadır. AÖ43 tarafından belirtilen “çiçek” metaforu zor bulunurluk ve emek isteme ile bütünleştirilmiştir. AÖ12 tarafından ifade edilen “bilim” metaforu yöntem bölümünde de ifade edilen diğer metaforlar ile birleştirildiğinde “bilim”, “anahtar” ve “nefes” metaforları ile kıymetlilik durumu ifade edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bütün kodların ortak bir kelime bulutu olarak aşağıda yer alan Şekil 9a ve 9b’de bulguları özetleme amacıyla sunulmuştur. Şekil 9a ana kod grubunu, şekil 9b ise tüm metaforları içermektedir.

Şekil 9a. Kodlar Kelime Bulutu

Şekil 9b. Belgeler Kod Kelime Bulutu

Şekil incelendiğinde en çok başvurulan metaforların “elmas” ve “çiçek” olduğu görülmektedir. Ayrıca diğer kodlar incelendiğinde “böcek” metaforu dışındaki bütün metaforlar olumlu yapıya sahiptir. Aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin kıymetli olmaları ve narin oldukları konusunda ortak görüşleri bulunmaktadır. Bütün metafor kodlarını içeren Şekil 9b incelendiğinde üstün yetenekli öğrencilerin normal bir bireyden farklı olmadıkları “Normal çocuk” kodunun büyüklüğü ile görülmektedir. Benzer şekilde çiçek ve maden vurgusu çoğunluktadır. Ayrıca “cam”, “vazo”, “orkide” metaforları ile üstün yetenekli öğrencilerinin duygusal açıdan kırılan olarak algılandığı görülmektedir.

Sonuç olarak üstün yetenekli öğrenciler her ne kadar toplum için değerli ve yetiştirilmesi emek istese de diğer çocuklardan farklı görülmemesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada 49 aday öğretmenin görüşleri incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda 48 sıklık, 36 kod, altı kategori elde edilmiştir. Oluşturulan kategoriler alan yazında yer alan sınıflandırmalara benzer nitelik taşımaktadır. Duygusal açıdan kırılmalı bir yapıda olmalarını ifade eden “kırılmalı”, kategorisi, yönetici niteliklere vurgu yapan “baskınlık” kategorisi, kolaylıkla kendini göstermeleri açısından “farkedilebilirlik” kategorisi ülke ve toplu için önem içeren ifadelerin yer aldığı yedi kod içeren “kıymetlilik”, kapasitelerinin sınırlarının bilinmemesi açısından “bilinmezlik” ve eğitim vermenin gerekliliğini vurgulayan “eğitimin gerekliliği” kategorisi elde edilmiştir. Elde edilen kategorilere yönelik yapılan incelemede en yüksek sıklık içeren iki kategori sırasıyla 12 kod ile “kıymetlilik” ve 11 kod ile “eğitimin gerekliliği” kategorileridir.

Yapılan analizler sonucunda aday öğretmenler tarafından ifade edilen metaforların genellikle olumlu yargılar içerdiği görülmektedir. Alan yazında yer alan diğer çalışmalarda oluşturulan metaforlardan benzerlikler görülmektedir (Duran ve Dağlıoğlu, 2017; Çapan, 2010). Duran ve Dağlıoğlu (2017) tarafından öğretmen adaylarına yönelik yapılan çalışmada lisans öğrencilerinde “beton” “dikenli tohum” “çamur” vb. olumsuz algının daha yoğun olduğu görülmüştür. Bu durumun nedeni olarak çalışma grubunun 1-4 sınıf arası lisans öğrencilerini kapsamı dolayısıyla birinci sınıf düzeyi öğrencilerin tam olarak üstün yetenekli çocukların gelişimsel özellikleri bilmemesi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen ilk tema baskınlık teması olmuştur. Bu temanın oluşmasında üstün yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilerden farklı olarak önder ya da diğer öğrencilere kıyasla daha baskın oldukları görülmüştür. Elde edilen bulgular Altıntaş ve İlgün (2016), Fırat ve Bildirgen (2022) sonuçları ile uyumaktadır. Üstün yetenekli bireylerin grup dinamikleri açısından baskın olduğu vurgulanmaktadır. Alan yazında üstün yetenekli bireylerin diğer bireylerden farklı olarak sosyal ilişkiler kurma, girişkenlik ve grup ruhu oluşturma becerilerinin (Bildiren, 2018; Montgomery, 2013) yüksek olması yönünden diğer öğrencilere kıyasla daha baskın karakter özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Elde edilen bulgular arasında üstün yetenekli öğrencilerin eğitilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu bulgular özel eğitimin gerekliliği boyutu ile (Barnard-Brak, Johnsen, Pond Hannig, ve Wei, 2015; Dixon vd.,2015) araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Üstün yetenekli bireylerin diğer özel gereksinimli bireylerde olduğu gibi özel eğitime ihtiyaç duydukları vurgulanmaktadır. Üstün yetenekli bireylerin gerçek kapasitelerinin ortaya çıkarılması için özel programlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Gross, 2002; Robinson ve Campbell, 2010).

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik bir diğer algı kırılmalı karakterli oldukları yönündedir. Alan yazında üstün yetenekli çocukların duygusal yoğunluklarının normal çocuklara göre daha fazla olduğu vurgulanmaktadır (Cross, 2021; Fonseca, 2021; Neihart, 2021). Duygusal yoğunluğun fazla olmasının çocukların kırılmalı bir yapıda olmasında etkili olduğu görülmektedir. Cross (2021) üstün yetenekli çocukların bilişsel ve duygusal yoğunluklarının normal bireylerden daha yüksek olduğunu vurgulamaktadır. buna karşın farklılık kaynaklı sosyal izolasyonun öğrenciler üzerinde duygusal açıdan olumsuzluk oluşturduğu görülmektedir (Neihart, 2021). Bir diğer durum ise üstün yetenekli bireylerin merak duygularının yüksek olması nedeniyle çok soru sormaları kaynaklı öğretmenlerini yordukları düşüncesi bireylerin strese girmelerine sebep olmaktadır (Saranlı ve Metin, 2012).

Üstün yetenekli öğrencilerin keşfedilmesi ve eğitilmesi konusunda aday sınıf öğretmenlerinin sorun yaşadığına yönelik metaforik ifadeler yer almaktadır. Bulgular bu açıdan alan yazında yer alan diğer araştırmaları destekler niteliktedir. Uygun eğitime ihtiyaç duymalarına karşın keşfetmek ve eğitmek için özel bir çabanın gerektiği vurgulanmaktadır (Duran ve Dağlıoğlu, 2017; Çapan, 2010). Özcan ve Gülkaya, (2019) üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitime katılan öğretmen adaylarının algılarının farklılaştığı; farkın eğitim alanların lehine olumlu yönde olduğu görülmüştür. Bu bağlamda üstün yetenekli öğrencilerin tespitine yönelik öğretmen eğitim modülleri ya da hizmet içi eğitimler tasarlanabilir.

Araştırmadan elde edilen bulgularda aday sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik algılarının genellikle olumlu olduğu görülmektedir (Akgül, 2021; Hodges, Mun, Jones Roberson ve Flemister 2021). Buna karşın Özcan ve Gülkaya, (2019) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının algılarında olumsuz ifadelerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. YÖK tarafından yayınlanan okulöncesi öğretmenliği çerçeve programında özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi dersi vurgusu yer almaktadır. Bu açıdan öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen adaylarının olumsuz algılarını azaltmak için üstün yetenekli eğitime yönelik ders planlanmasının yeniden yapılandırılması önerilebilir.

Elde edilen Şekil 9b kod yapısında “kırılganlık” ve “narin” yapıyı vurgulayıcı ifadelere rastlanmıştır. Fonseca, (2021) ve Neihart, (2021) üstün yetenekli bireylerin duygusal yoğunluğunun akademik becerileri gibi yüksek olmasının verilecek eğitim bütüncül bir yapı taşıması; bütün gelişim alanlarını kapsayıcı nitelikte olmasını vurgulamaktadır. Bu açıdan bu öğrencilerin eğitim sürecinde duygusal yapılarını dikkate alan bütüncül bir eğitim tasarımı ya da duygusal destek temelli bir eğitim süreci tasarlanabilir.

Lisans Bilgileri

e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi’nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in e-Kafkas Journal of Educational Research are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekteştirmedimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladđını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 19.01.2022

Etik kurul belgesi sayı numarası: 2022/01/03

Kaynakça

- Akgül, G. (2021). Teachers' metaphors and views about gifted students and their education. *Gifted Education International*, 37, 273–289. <https://doi.org/10.1177/0261429421988927>.
- Akkanat, Ç. , Kutlu Abu, N. ve Gökdere, M. (2018). Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ve eğitimlerine yönelik algıları . *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 185-201. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kebd/issue/67221/049162>
- Altıntaş, E. ve İlgün, S. (2016). The Term" Gifted Child" from Teachers' View. *Educational Research and Reviews*, 11(10), 957-965.
- Ataman, A. (2004). Üstün zekalı ve üstün özel yetenekli çocuklar. I. *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi* içinde (158-159 ss.). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Barnard-Brak, L., Johnsen, S. K., Pond Hannig, A. ve Wei, T. (2015). The incidence of potentially gifted students within a special education population. *Roeper Review*, 37(2), 74-83.
- Baykoç Dönmez, N. (2009). *Üstün ve özel yetenekli çocuklar ve eğitimleri*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Baykoç, N. (2015). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Bekiroğlu, A. ve Levent, F. (2013). Üstün yeteneklilerin eğitiminde Türkiye için öneriler. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 31-44.
- Bildiren, A. (2018) . *Üstün yetenekli çocuklar*. Ankara: Pegem akademi.
- Bulut, A. S. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının üstün yetenekli birey ve özel eğitim kavramlarına ilişkin algıları . *Ahi Evran Üniversitesi Kurşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2338-2356. DOI: 10.29299/kefad.2018.19.03.015
- Cross, T. L. (2021). *On the social and emotional lives of gifted children*. Routledge.
- Çağlar, D. (2004). Üstün zekalı çocukların özellikleri. I. *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Makaleler*, (111-126). Çocuk Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Çağlar, D. (2019). Üstün zekâlı çocukların özellikleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 5(13), 95-110.
- Çapan, B. E. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları. *Journal of International Social Research*, 3(12), 140-154.
- Çitil, A. ve Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansması ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *GFFAD (GUJGEF)*. 38(11), 185-231.
- Dixson, D. D., Peters, S. J., Makel, M. C., Jolly, J. L., Matthews, M. S., Miller, E. M., ... ve Wilson, H. E. (2020). A call to reframe gifted education as maximizing learning. *Phi Delta Kappan*, 102(4), 22-25.
- Duran, A., ve Dağlıoğlu, H. E. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuklara ilişkin metaforik algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 855-881. <https://doi.org/10.17152/gefad.328869>
- Ekinci, A., Sümer, S., Bozan, S. ve Çete, U. (2018). Sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere ilişkin algıları: metaforik bir çalışma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(3), 1-20. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mkuefder/issue/42370/489701>
- Enç, M. (2005). *Üstün beyin gücü gelişim ve eğitimleri*. Ankara: Gündüz ve Eğitim Yayıncılık.
- Erdoğan, S. C., ve Güçyeter, Ş. (2019). Öğretmen adaylarının üstün zekâ ve üstün yetenek metaforları. *İlköğretim Online*, 18(3), 1307-1325. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.612177>

- Fırat, T. ve Bildiren, A. (2022): The characteristics of gifted children with learning disabilities according to preschool teachers, *Early Years*, <https://doi.org/10.1080/09575146.2022.2034755>
- Fonseca, C. (2021). *Emotional intensity in gifted students: Helping kids cope with explosive feelings*. Routledge.
- Gözüm, A. İ. C. (2020). Okul Öncesi Öğretmenlerin dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna yönelik metaforlarının belirlenmesi . *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 22 (3) , 857-876 . <https://doi.org/10.17556/erziefd.803146>.
- Gross, M. U. (2002). *Exceptionally gifted children*. Routledge.
- Gross, M.U.M. (2000). Issues in the cognitive development of exceptionally and profoundly gifted individuals. In K. A. Heller, F. J. Monks, R.J. Sterberg and R. F. Subotnik (Eds.) *International Handbook of Giftedness and Talent* (2nd Edition) (pp.179-192). Oxford: Pergamon.
- Hodges, J., Mun, R. U., Jones Roberson, J., ve Flemister, C. “Tedd.” (2021). Educator Perceptions Following Changes in Gifted Education Policy: Implications for Serving Gifted Students. *Gifted Child Quarterly*, 65, 338–353. <https://doi.org/10.1177/00169862211023796>
- Husserl, E. (2003). *Fenomenoloji üzerine beş ders*, (Çev. H. Tepe), Ankara: Bilim ve Sanat.
- Karsak, H. G. O., ve Gider, B. (2019). Öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciler ve eğitimlerine ilişkin görüşleri ve metaforik algıları. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*. <https://doi.org/10.30703/cije.543321>
- Kıral, B. (2021). Nitel araştırmada fenomenoloji deseni: türleri ve araştırma süreci, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 10(4), 92-103.
- MEB, (1974). Özel eğitime muhtaç çocuklar hakkında yönetmelik. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB, (2007). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf
- MEB, (2013). Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ek 1, Ek 3, Ek 5.
- MEB, (2019). Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf
- Montgomery, D. (2013). *Gifted and talented children with special educational needs: Double exceptionality*. Routledge.
- Neihart, M. (2021). *The social and emotional development of gifted children: What do we know?*. Routledge
- ÖEHY, (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 31.05.2006 tarih ve 26184 Sayılı Resmi Gazete.
- Özcan, D. ve Gülkaya, Ş. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algı ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27, 2355-2368.
- Robinson, W., ve Campbell, J. (2010). *Effective teaching in gifted education: Using a whole school approach*. Routledge.
- Sak, U. (2012). *Üstün zekâlılar: özellikleri, tanılanmaları, eğitimleri*. Ankara: Vize.
- Saranlı, A. G. ve Metin, N. (2012). Üstün yetenekli çocuklarda gözlenen sosyal-duygusal sorunlar. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 45(1).
- Şimşek, R. (2014). *Üstün Zekâlı ve Özel Yetenekli Çocukların Özellikleri, Tanımlaması, Yönlendirilmesi, Eğitimleri, Bilim ve Sanat Merkezleri*. Erişim adresi: www.tavsiyedyorum.com/makale_13420.htm.
- Tanık Önal, N. (2019). Üstün zekâlı çocukların tanılanmaları. *Manas Araştırma Dergisi*, 8, 1591-1602. <https://doi.org/10.33206/mjss.476773>
- Zeka (t.y.) Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde.erişim adresi: www.sozluk.gov.tr

Extended Summary

Introduction

The identification process of gifted students is carried out officially in primary school. Gifted student nomination forms are used to identify these students. These forms are filled by the classroom teachers. Classroom teachers' ability to identify or recognize gifted students is an important phenomenon in this respect. Classroom teachers are a key factor in identifying gifted students. Before the process of starting the profession as a noble, primary school teachers are in the status of "candidate teacher". In this process, it is aimed to develop professional competencies. In addition, candidate teachers are tested as a result of the training given and their professional qualifications are determined. The aim of this research is to determine how the classroom teachers, who started to work as teacher candidates, perceive gifted students. In the literature review, it was seen that the researches on the perceptions of the teacher candidates about the gifted student were in the majority. Then, there are studies on teacher perceptions in general. On the other hand, no research was found covering only classroom teachers. In addition, a research on the candidate teaching process was not seen in the literature review. It has been mentioned that the gifted student nomination process is done by the classroom teachers. In this context, it is thought that it is important to determine the perception of gifted students at the beginning of the teaching process of prospective classroom teachers. Finally, it is thought that the findings will be feedback in the process of training for university classroom teaching undergraduate programs. In addition to these, it is thought to be informative to the general directorate of basic education and science and art centers, which are the stakeholder institutions of the university.

Method

The research is based on the phenomenological approach. Phenomenological studies are researches that focus on how individuals make sense of their events or phenomena in internal processes through their experiences. In this study, the phenomenology method was adopted in that it focuses on determining how prospective classroom teachers perceive gifted students and tries to explain this with metaphors.

In order to fill the existing gap in the literature, the research participants were determined based on the criterion sampling method and the snowball sampling method, which are among the purposeful sampling methods. The criterion for determining the participant is to have completed the in-service training process and to be a candidate teacher. The aim here is to have in-service training processes and to have a teaching experience unlike undergraduate students by working as a teacher. In the snowball sampling method, it was tried to reach the candidate teachers whose first assignment was made.

Research data were collected between November and December of the 2021-2022 academic year. Research data were collected with a metaphor form consisting of three questions. Content analysis technique was adopted by considering the interpretive nature of the metaphor researches in the data analysis process. In addition, due to the inductive structure of the research, themes were obtained from the codes. Interpretive philosophy is based on the creation of the themes. In the data analysis process, the coding process was carried out simultaneously by the researchers due to the confirmatory nature of the research.

Findings

The codes obtained within the scope of the research were gathered under the theme of gifted students. The codes were grouped and categories were created. The categories, respectively, "vulnerability", which expresses the emotional fragility of students, include three codes. Expressions emphasizing the students' managerial qualities were gathered under the category of "dominance", which includes five codes. A "noticeability" category, which includes seven codes, was created in order to show themselves easily compared to other individuals. Similarly, the "preciousness" category was created, which includes seven codes that include expressions that are important for the country and the collective. The statements that the limits of these students' capacities are not known were gathered under the category of "unknownness", which includes seven codes. Finally, the "necessity of education"

category, which emphasizes the necessity of providing education to students and includes seven codes, was created.

From the research data, 48 code frequencies were obtained under a total of 36 codes. Apart from the vulnerability and dominance dimensions, there are seven codes in each of the other categories. The vulnerability category emphasizes the emotional structure of the students and the dominance category is two categories that emphasize leadership skills. In the awareness category, metaphors such as star and light were used. The emphasis on preciousness, on the other hand, is shaped around precious metals. The category of ignorance, on the other hand, expresses the complex structure by emphasizing the category of necessity of education.

It is seen that the most used metaphors in the research findings are "diamond" and "flower". In addition, when other codes are examined, all metaphors except the "bug" metaphor have a positive structure. Prospective classroom teachers have a common opinion that gifted students are valuable and delicate. When Figure 9b, which includes all the metaphor codes, is examined, it is seen that gifted students are not different from a normal individual with the size of the "Normal child" code. Similarly, the emphasis is on flowers and metals. In addition, it is seen that gifted students are perceived as emotionally fragile with the metaphors of "glass", "vase", "orchid".

As a result, it is revealed that gifted students should not be seen as different from other children, although they are valuable for society and require effort to be raised.

Discussion, Conclusion and Recommendations

It is seen that the metaphors expressed by the novice teachers generally contain positive judgments. Similarities can be seen from the metaphors created in other studies in the literature (Duran ve Dağlıoğlu, 2017; Çapan, 2010). negative perception was found to be more intense. It is thought that the reason for this situation is that the study group includes undergraduate students from grades 1-4.

There are metaphorical expressions that novice classroom teachers have problems in discovering and educating gifted students. The findings are in this respect (Duran ve Dağlıoğlu, 2017; Çapan, 2010; Özcan ve Gülkaya, 2019). In this context, teacher training modules or in-service training can be designed to identify gifted students.

In the findings obtained from the research, it is seen that the perceptions of the prospective classroom teachers towards gifted students are generally positive (Akgül, 2021; Hodges, Mun, Jones Roberson ve Flemister 2021). On the other hand, in the study conducted by Özcan ve Gülkaya, (2019), it is seen that negative expressions are in the majority in the perceptions of teacher candidates. In this respect, it can be suggested to restructure the lesson planning for gifted education in order to reduce the negative perceptions of teacher candidates in the teacher training process.

In the resulting Figure 9b code structure, expressions emphasizing the fragility and delicate structure were found. In this respect, an educational process that takes into account the emotional structures of these students in the education process or is based on emotional support can be designed.